

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Бердянського державного
педагогічного університету

від «31» серпня 2017 року
(протокол № 1)

Теорія та методика фізичної реабілітації

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

обов'язкової навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

(назва освітнього ступеня)

спеціальності 014 Середня освіта (Здоров'я людини)

(шифр і назва спеціальності)

**Бердянськ
2017 рік**

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Віталій ОСІПОВ, доцент кафедри основ здоров'я, фізичної реабілітації та екології
кандидат наук з фізичного виховання та спорту (24.00.03 фізична реабілітація)

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету "16" червня 2017 року, протокол № 8.

ВСТУП

Програма обов'язкової навчальної дисципліни *«Теорія та методика фізичної реабілітації»* складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього ступеня *бакалавр*, галузі знань *01 Освіта / Педагогічна освіта*, спеціальності *014.14 Середня освіта (Здоров'я людини)*.

Предметом навчальної дисципліни є теоретичні та практичні основи фізичної реабілітації.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна *«Теорія та методика фізичної реабілітації»* тісно пов'язана з такими дисциплінами «Анатомія і фізіологія людини», «Гігієна», «Біохімія», «Вікова фізіологія», «Інклюзивна освіта».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою навчальної дисципліни *«Теорія та методика фізичної реабілітації»* є формування в здобувачів вищої освіти визначених освітньо-професійною програмою загальних і фахових компетентностей майбутнього вчителя-реабітолога.

1.2. Основними завданнями дисципліни *«Теорія та методика фізичної реабілітації»* є:

- надати знання з професійного профілю фахівця з фізичної реабілітації: зміст поняття, професійні обов'язки, компетенції, вміння та навички, сфери використання, місця у мультидисциплінарній команді;
- формування системи знань про фактори, які впливають на здоров'я людини та загальні механізми розвитку захворювань;
- формування системи фундаментальних знань в області теорії, методики та організації фізичної реабілітації;
- навчити етапам роботи у фізичній реабілітації, методам оцінки стану пацієнтів, засобам та методам реабілітаційного втручання, технології контролю результатів реабілітації;
- надати базові знання та вміння з фізичної реабілітації пацієнтів різних нозологічних груп з травмами і захворюваннями.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких фахових компетентностей:

Інтегральна: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 4. Здатність працювати в команді.

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (ФК):

ФК 12. Здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці корекційно-реабілітаційної роботи.

ФК 13. Здатність розробляти та супроводжувати індивідуальні програми реабілітації, надавати реабілітаційні послуги в межах сформованих компетентностей для дітей, які мають вади розвитку.

ФК 14. Здатність організовувати інклюзивний освітній процес.

Та демонструвати такі програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 8. Уміти цінувати різноманіття та мультикультурність, керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, діалогу й співробітництва.

ПРН 15. Застосовувати знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів корекційно-реабілітаційної роботи.

ПРН 16. Уміти здійснювати реабілітаційні заходи для усунення або компенсації рухових порушень та асоційованих з ними обмежень активності та участі дитини в діяльності.

ПРН 17. Уміти організовувати інклюзивний освітній процес.

ПРН 20. Застосовувати знання у практичних ситуаціях.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 13/390 (кредитів ЄКТС/години).

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Реабілітація в системі охорони здоров'я, її суть, значення, розвиток і становлення.

Тема 2. Загальні уявлення про фізичну та реабілітаційну медицину, фізичну терапію та ерготерапію. Принципи фізичної реабілітації.

Тема 3. Кваліфікаційна характеристика фахівців, причетних до фізичної та реабілітаційної медицини.

Тема 4. Поняття про систему реабілітації в Україні. Мультидисциплінарний підхід у фізичній, реабілітаційній медицині.

Тема 5. Загальні уявлення про міжнародну класифікацію функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та її використання в реабілітації.

Тема 6. Базові компоненти обстеження пацієнта реабілітологом: спостереження та суб'єктивне оцінювання.

Тема 7. Базові компоненти обстеження пацієнта реабілітологом: тестування та вимірювання.

Тема 8. Структура та елементи реабілітаційного процесу. Технологія планування у фізичній реабілітації.

Тема 9. Лікувальна фізична культура як метод фізичної реабілітації. Клініко-фізіологічна характеристика методу ЛФК.

Тема 10. Терапевтичні вправи як засоби лікувальної фізкультури. Класифікація терапевтичних вправ.

Тема 11. Форми, методи та методичні принципи проведення занять з лікувальної фізкультури.

Тема 12. Періоди фізичної реабілітації та режими рухової активності для занять лікувальною фізкультурою.

Тема 13. Особливості дозування фізичних навантажень при застосуванні фізичних терапевтичних вправ з лікувальної фізкультури.

Тема 14. Особливості моніторингу та види контролю стану пацієнта в процесі занять лікувальною фізкультурою.

Тема 15. Загальні основи ерготерапії. Основні засоби та методи, які застосовуються в ерготерапії.

Тема 16. Основи позиціонування та переміщення пацієнта з руховими розладами.

Тема 17. Основи використання механотерапевтичних пристроїв у фізичній реабілітації.

Тема 18. Працетерапія як метод фізичної реабілітації. Клініко-фізіологічна характеристика впливу працетерапії.

Тема 19. Загальні основи масажу, його клініко-фізіологічна характеристика.

Тема 20. Гігієнічні вимоги до масажу. Показання і протипоказання до проведення процедур масажу.

Тема 21. Прийоми погладження, фізіологічний вплив, техніка виконання.

Тема 22. Прийоми розтирання, фізіологічний вплив, техніка виконання.

Тема 23. Прийоми розминання, фізіологічний вплив, техніка виконання.

Тема 24. Прийоми вібрації, фізіологічний вплив, техніка виконання.

Тема 25. Загальні основи фізіотерапії. Класифікація сучасних фізичних методів лікування.

Тема 26. Клініко-фізіологічна характеристика процедур електричного струму низької напруги.

Тема 27. Клініко-фізіологічна характеристика процедур електричного струму високої напруги та процедур електричних і магнітних полів.

Тема 28. Клініко-фізіологічна характеристика ультразвуку, інгаляційної терапії. Аерозольтерапії.

Тема 29. Клініко-фізіологічна характеристика процедур світлолікування. Фізіопрофілактика.

Тема 30. Клініко-фізіологічна характеристика процедур теплолікування, водолікування, грязелікування.

Тема 31. Психомоторний розвиток та фізична реабілітація дітей першого року життя.

Тема 32. Фізична реабілітація при захворюваннях у дітей раннього віку. Рахіт. Кривошия. Пупочна кила. Спиномозкова кила.

Тема 33. Фізична реабілітація при порушеннях постави, сколіозах та деформаціях стопи.

Тема 34. Фізична реабілітація при травмах та захворюваннях нервової системи у дітей. Дитячий церебральний параліч.

Тема 35. Фізична реабілітація при захворюваннях серцево-судинної системи. Вроджені вади серця і судин.

Тема 36. Фізична реабілітація при захворюваннях органів дихання. Бронхіт. Пневмонія. Бронхіальна астма.

Тема 37. Фізична реабілітація при захворюваннях органів травлення. Гастрит. Дуоденіт. Виразкова хвороба.

Тема 38. Фізична реабілітація при захворюваннях нирок і сечових шляхів. Гломерулонефрит. Пієлонефрит. Ниркова недостатність.

Тема 39. Фізична реабілітація при захворюваннях ендокринної системи. Цукровий діабет. Захворювання щитовидної залози. Ожиріння.

3. Рекомендована література

1. Вовканич А.С. Вступ у фізичну реабілітацію: Навч. посіб. – Львів: НВФ «Українські технології», 2008. – 200 с.

2. Васіна М.Т. Фізична реабілітація дітей, хворих на церебральний параліч. / М.Т. Васіна, Л.В. Душатинська. — Тернопіль ; Харків : Ранок, 2009. — 160 с.

3. Мухін В.М. Фізична реабілітація: підручник / В.М. Мухін. – 3-те вид., переробл. та доповн. – К.: Олімпійська література, 2009. – 488 с.

4. Марченко О.К. Основы физической реабилитации: учеб. для студентов вузов / О.К.Марченко. – К.: Олімпійська література, 2012. – 196 с.

5. Осіпов В.М. Основы фізичної реабілітації: навчальний посібник / В.М.Осіпов. – Ужгород: ФОП Бреза А.Е., 2013. – 225 с.

6. Осіпов В.М. Лікувальна фізична культура: навчальний посібник / В.М.Осіпов. — Бердянськ: Видавець Ткачук О.В, 2013. – 158 с.

7. Панасюк Є.М. Загальна фізіотерапія і курортологія. / Є М Панасюк; Я. М. Федорів, В. М. Модилевський. — Львів : Світ, 1990. — 136 с.

8. Сфера діяльності фізичного терапевта: інформаційний посібник – https://physrehab.org.ua/wp-content/uploads/2019/05/Sfera_diyalnosti_final_web.pdf

9. Физиотерапия. Классический курс / под. ред. С. Б. Портера / пер. с англ. СПб., 2014. – 764 с.

10. Физическая реабилитация: учебник для студентов ВУЗов / под общ. ред. проф. С. Н. Попова. — 5-е видання. — Ростов н/Д : Феникс, 2008. — 602 с.

4. Методи навчання:

1) За джерелами передачі й характером сприйняття інформації: словесні, наочні, практичні.

1.1. Словесні: пояснення, розповідь, лекція, бесіда (вступна, бесіда-повідомлення, бесіда-повторення, репродуктивна, евристична).

1.2. Наочні: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.

1.3. Практичні: фізичні вправи, лабораторні роботи, практичні роботи, дослідні роботи.

2) За основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання: методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок.

3) За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові, дослідницькі.

4) Методи стимулювання навчальної діяльності:

4.1. метод навчальної дискусії – суперечка, обговорення будь-якого питання навчального матеріалу;

4.2. метод пізнавальних ігор – моделювання життєвих ситуацій, що викликають інтерес до навчальних предметів;

4.3. метод створення ситуації інтересу в процесі викладання навчального матеріалу – використання клінічних випадків і ситуацій;

4.4. метод створення ситуації новизни навчального матеріалу;

4.5. метод опори на життєвий досвід здобувачів.

5) Методи контролю і самоконтролю у навчанні:

5.1. метод усного контролю: основне запитання, додаткові, допоміжні; запитання у вигляді проблеми; індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване;

5.2. метод письмового контролю;

5.3. метод тестового контролю.

Методи викладання: інформаційно-повідомляючий; пояснювальний; інструктивно-практичний; пояснювально-спонукаючий; пояснювальний.

Методи навчання: виконавчий; репродуктивний (відтворюючий); продуктивно-практичний; частково-пошуковий; пошуковий.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік, екзамен, курс/роб.

6. Система оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
65-89	добре		BC (добре)
50-64	задовільно		DE (задовільно)
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни